

BENJAMIN CARTER HETT

NACISTICKÁ HROZBA

Hitler, Churchill, Roosevelt, Stalin
a cesta k vojne

N

Benjamin Carter Hett
Nacistická hrozba

Nacistická hrozba

Hitler,
Churchill,
Roosevelt,
Stalin
a cesta k vojne

BENJAMIN CARTER HETT

Obsah

Zoznam osôb	9
Predhovor	27
ČASŤ PRVÁ: KRÍZA	
1. Úrad ríšskeho kancelára, podvečer	35
2. Význam mesta Gleiwitz	57
3. V kruhu viny	69
4. Hľadáme program	81
5. Cíti, že je to tu	115
6. Skôr znepokojený. Predmet: Budúcnosť	137
7. Lomcovanie mrežami	165
ČASŤ DRUHÁ: MNÍCHOV	
8. Presne toto chcem!	189
9. Von z prhľavy, nástrahy	219
10. Život na ústí hlavne	249
11. Rozosievanie zvady	287
ČASŤ TRETIA: VOJNA	
12. Musím ti teraz riečiť...	321
13. Sú to pruskí dôstojníci!	345
14. Poďme vedno vpred	365
Doslov: Koniec začiatku	391
Poznámky	404

Benjamin Carter Hett

The Nazi Menace: Hitler, Churchill, Roosevelt, Stalin, and the Road to War

Copyright © 2020 by Benjamin Carter Hett

Published by arrangement with Henry Holt and Company, New York

Translation © Filip Pacalaj

Jacket Photos © ČTK/DPA/Prismaarchivo; ČTK/PA/PA; ČTK

Design & Layout © Ondrej Ivánek

Slovak edition © 2021 by N Press, s. r. o.

ISBN 978-80-8230-043-0

Zoznam osôb

Nemecko

Ludwig Beck (1880 – 1944): náčelník generálneho štábu armády v rokoch 1934 až 1938. Beck postupne dospel k úplnému rozčarovaniu z Hitlera a v roku 1938 prešiel do totálnej opozície voči režimu.

Franz Bernheim (1899 – 1990): predavač, ktorého v roku 1933 vyhodili z práce v obchodnom dome v Gleiwitz v Hornom Sliezsku. Do sídla Spoločnosti národov v Ženeve priniesol petíciu proti nacistickej diskriminácii v Hornom Sliezsku, s ktorou uspel vďaka neobvyklému právnenému statusu regiónu.

Johannes Blaskowitz (1883 – 1948): generál, ktorý bol krátko, v rokoch 1939 a 1940, vojenským veliteľom v okupovanom Poľsku. Opakovane protestoval proti zverstvám SS voči Židom a iným skupinám.

Werner von Blomberg (1878 – 1946): Hitlerov minister vojny v rokoch 1933 až 1938. Napriek tomu, že bol Hitlerov priamy podriadený, bol v roku 1938 prepustený zo svojej funkcie z dôvodu nafúknutého sexuálneho škandálu.

Walther von Brauchitsch (1881 – 1948): vrchný veliteľ armády v rokoch 1938 až 1941. Brauchitsch bol príliš slabý na to, aby sa

postavil proti Hitlerovým plánom, aj keď vedel, že smerovali ku katastrofe.

Wilhelm Canaris (1887 – 1945): admirál a náčelník hlavnej nemeckej spravodajskej služby Abwehr. Vystupoval inteligentne a tajnostkársky. Abwehr sa pod jeho vedením stal útočiskom odporu.

Hans Heinrich Dieckhoff (1884 – 1952): nemecký veľvyslanec v USA v rokoch 1937 až 1938.

Hans von Dohnanyi (1902 – 1945): brilantný právnik a dlhoročný sudca najvyššieho súdu, ktorý sa stal jedným z hlavných účastníkov protinacistického odboja.

Gerhard Engel (1906 – 1976): Hitlerov pobočník (čiže styčný dôstojník) pre armádne záležitosti v rokoch 1938 až 1943.

Werner von Fritsch (1880 – 1939): vrchný veliteľ armády v rokoch 1934 až 1938. Napriek tomu, že Fritsch nemal proti nacizmu ideologické výhrady, jeho obavy z Hitlerovej nerozvážnosti neustále narastali. Rovnako ako Blomberga, aj jeho z úradu dostali pomocou vykonštruovaného sexuálneho škandálu.

Max a Margot Fürstovci (1905 – 1978 a 1912 – 2003): ľavicoví aktivisti, ktorí pred nástupom nacistov viedli v Berlíne bohémsky život. Max bol výrobcom nábytku a Margot pracovala ako sekretárka. Pre svoj židovský pôvod a prepojenie na radikálnu politiku v roku 1935 zvolili radšej emigráciu.

Hans Bernd Gisevius (1904 – 1974): štátny zamestnanec, spravodajský dôstojník a hlavná postava protinacistického odboja. Ako jeden z mála disidentov prežil a po 2. svetovej vojne sa stal jedným z najdôležitejších kronikárov odboja.

Joseph Goebbels (1896 – 1945): neúspešný spisovateľ s doktorátom z literatúry, ktorý sa po roku 1933 mimoriadne úspešne zapojil do nacistickej mašinérie ako hlavný propagandista strany a „minister ľudovej osvety a propagandy“. Medzi vysokopostavenými nacistami vynikal tým, že ho Hitler skutočne rešpektoval a bavilo ho s ním debatovať.

Carl Goerdeler (1884 – 1945): bývalý starosta Lipska a komisár pre ceny za Hitlera, ktorý sa dostal do vedenia občianskej vetvy protinacistického odporu.

Hermann Göring (1893 – 1946): temperamentný stíhací pilot z prvej svetovej vojny, ktorý sa stal jedným z popredných nacistov a za Hitlera zastával mnoho vysokých funkcií vrátane vrchného veliteľa Luftwaffe a vedúceho úradu pre štvorročné plány.

Helmuth Groscurth (1898 – 1943): hlboko nábožensky založený, vysoko zásadový spravodajský dôstojník, ktorého morálny odpor voči nacistickým zločinom priviedol k osobnej angažovanosti v odbojovej činnosti.

Eva Gruhn (1913 – 1978): žena, ktorá sa v Berlíne živila prostitúciou a pornografiou a začiatkom roku 1938 sa vydala za ministra vojny Blomberga, čo vyvolalo všeobecné rozhorčenie.

Heinz Guderian (1888 – 1954): vysoký veliteľ nemeckej armády, jeden z hlavných zástancov nasadenia bleskovo postupujúcich tankových formácií a významný taktik tankového boja.

Franz Halder (1884 – 1972): vysoký armádny dôstojník, ktorý bol náčelníkom generálneho štábu armády v rokoch 1938 až 1942. Napriek tomu, že Hitlerom pohrdal a mal blízko k odbojovým kruhom, jeho ochota podieľať sa na prevrate kolísala.

Ulrich von Hassell (1881 – 1944): starší diplomat a veľvyslanec, jeden z mnohých, ktorí prišli o miesto počas čistiek na začiatku roku 1938. Po prepustení inklinoval k odboju.

Gróf Wolf-Heinrich von Helldorff (1896 – 1944): roztopašný aristokrat a vojnový veterán, ktorý sa stal veliteľom nacistických úderných jednotiek v Berlíne a neskôr šéfom berlínskej polície, a napriek tomu sa od roku 1938 zapojil do odboja.

Heinrich Himmler (1900 – 1945): od roku 1929 šéf SS, rýchlo rastúcej polovojenskej a policajnej organizácie. Koncom 30. rokov bol jedným z najmocnejších a najnebezpečnejších mužov v Nemecku.

Adolf Hitler (1889 – 1945): bezvýznamný vojak v prvej svetovej vojne, ktorý sa dostal do vedenia Národnosocialistickej nemeckej robotníckej strany, s ktorou sa stal kancelárom Nemecka v roku 1933. Od roku 1934 bol „kancelárom a führerom“.

Friedrich Hossbach (1894 – 1980): Hitlerov pobočník pre záležitosti armády (styčný dôstojník pre všetky zložky ozbrojených síl) v rokoch 1934 až 1938. Vystupoval tvrdohlavo, bez zábran a s neotrasiteľnou integritou. Neskôr sa stal jedným z najdôležitejších svedkov diania okolo Hitlera pred začiatkom roku 1938.

Wilhelm Keitel (1882 – 1946): armádny dôstojník, ktorý bol po otrasoch na začiatku roku 1938 poverený funkciou náčelníka OKW – najvyššieho velenia ozbrojených síl. Keitel bol však priemerný indiferentný Hitlerov pritakávač, ktorým ostatní dôstojníci za jeho servilnosť opovrchovali.

Erich Kordt (1903 – 1969): diplomat, ktorý koncom 30. rokov dvadsiateho storočia pracoval na ministerstve zahraničných vecí v Berlíne, kde sa spolu so svojim bratom Theom zapojil do odbojového hnutia.

Theo Kordt (1892 – 1962): diplomat, ktorý pracoval koncom 30. rokov dvadsiateho storočia na nemeckom veľvyslanectve v Londýne, kde sa zapojil do odbojového hnutia.

Wilhelm Ritter von Leeb (1876 – 1956): vysoký a veľmi rešpektovaný veliteľ armády, ktorý sa na konci roku 1939 pokúsil zorganizovať prevrat proti Hitlerovi.

Erich Ludendorff (1865 – 1937): zástupca veliteľa nemeckej armády v druhej polovici prvej svetovej vojny a hlavný architekt celkovej mobilizácie Nemecka v tejto vojne. V 20. a 30. rokoch dvadsiateho storočia bol jedným z popredných teoretikov totálnej vojny a jej významu pre totalitnú spoločnosť a silne ovplyvňoval Adolfa Hitlera.

Erich von Manstein (1887 – 1973): všeobecne považovaný za najnadanejšieho z Hitlerových generálov bol hlavným architektom plánu „kosákového rezu“, teda postupu pri útoku na Francúzsko v roku 1940.

Arthur Nebe (1894 – 1945): vysoký predstaviteľ kriminálnej polície a pôvodne horlivý nacist, ktorý po roku 1938 podobne ako gróf von Helldorff inklinoval k odboju.

Konstantin von Neurath (1873 – 1956): konzervatívce a diplomat starej školy, ktorý v rokoch 1933 až 1938 pôsobil ako Hitlerov minister zahraničných vecí.

Hans Oster (1887 – 1945): svetácky a charizmatický spravodajský dôstojník, ktorého rozhorčenie nad Hitlerovým zaobchádzaním s Wernerom von Fritschom v roku 1938 viedlo k tomu, že sa stal jedným z ústredných hráčov v rámci vojenskej vetvy odbojového hnutia.

Wolfgang Gans Edler Herr zu Putlitz (1899 – 1975): nemecký

diplomat, ktorého protinacistické postoje priviedli k spolupráci s britskou rozviedkou, pre ktorú sa už pred vojnou stal významným agentom.

Erich Raeder (1876 – 1960): vrchný veliteľ nemeckého námorníctva do roku 1943.

Walther von Reichenau (1884 – 1942): jeden z mála skutočne nadšených nacistov medzi nemeckými generálmi.

Joachim von Ribbentrop (1893 – 1946): predavač šumivého vína, ktorý zohral významnú úlohu pri nástupe Hitlera k moci a v roku 1938 sa vypracoval na ministra zahraničia.

Hjalmar Horace Greeley Schacht (1877 – 1970): nemecký bankár a finančný expert amerického pôvodu, ktorý pomohol Hitlerovi k moci. Neskôr sa stal prezidentom centrálnej banky a ministrom hospodárstva, ale čoraz viac sa rozchádzal s führerom, ktorý odmietal uprednostniť ekonomickú racionalitu pred horúčkovitým zbrojením.

Paul Schmidt (1899 – 1970): prekladateľ na ministerstve zahraničných vecí, ktorý sa ako Hitlerov tlmočník zúčastnil mnohých diplomatických stretnutí na vysokej úrovni v 30. rokoch a počas druhej svetovej vojny.

Rudolf Schmundt (1896 – 1944): nástupca Friedricha Hossbacha na mieste Hitlerovho pobočníka pre armádu v rokoch 1938 až 1944. Zomrel na následky zranení, ktoré utrpel miesto Hitlera pri pokuse o atentát v rámci operácie Valkýra v júli 1944.

Gróf Lutz Schwerin von Krosigk (1887 – 1977): Hitlerov minister financií po celú dobu Tretej ríše.

Cläre Tisch (1907 – 1941): brilantná doktorandka ekonómie na

Bonnskej univerzite a chránenkyňa Josepha Schumpetera, pre ktorého po roku 1933 nemohla pokračovať vo zvolenej kariére a snívala o emigrácii do USA.

Jona „Klop“ von Ustinov (1892 – 1962): nemecký novinár a diplomat, ktorý v nacistickej ére pracoval ako agent britskej rozviedky.

Ernst von Weizsäcker (1882 – 1951): vyšší diplomat, štátny tajomník zahraničného úradu pod von Ribbentropom v rokoch 1938 až 1943, ktorý sa zaradil do odbojových kruhov.

Erwin von Witzleben (1881 – 1944): priamy armádny dôstojník, veliteľ berlínskej posádky na konci 30. rokov, ktorý sa v roku 1938 zapojil do odboja.

Británia

Leo Amery (1873 – 1955): konzervatívny poslanec a člen vlády, ktorého vášnivé príspevky do parlamentných diskusií dokázali v rokoch 1939 a 1940 silno zarezonovať.

Vojvodkyňa z Athollu (Katherine Stewart-Murray) (1874 – 1960): konzervatívna členka parlamentu a v rokoch 1923 až 1938 jedna z prvých poslankyň. Strana ju „odstavila“ pre jej odpor voči politike zmierovania Nevilla Chamberlaina, čím stratila svoje kreslo.

Clement Attlee (1883 – 1967): labouristický poslanec a vodca Labouristickej strany od roku 1935.

Stanley Baldwin (1867 – 1947): konzervatívny líder a trojnásobný predseda vlády. Baldwin v medzivojnových rokoch dominoval v britskej politike vďaka svojmu jedinečnému talentu pri hľadaní a presadzovaní centristických pozícií.

Alexander Cadogan (1884 – 1968): stály námestník ministra zahraničných vecí v rokoch 1938 až 1946, vo svojich denníkoch je často bystrým svedkom vtedajšej najvyššej politiky.

Ronald Cartland (1907 – 1940): nezávisle zmýšľajúci mladý konzervatívny poslanec, prvýkrát zvolený do Dolnej snemovne v roku 1936, ktorý však po vypuknutí vojny smeruje k opozícii voči premiérovi Chamberlainovi.

Neville Chamberlain (1869 – 1940): predseda vlády Spojeného kráľovstva v rokoch 1937 až 1940. Nedala sa mu uprieť kompetentnosť, vystupoval arogantne a uštipačne a prechovával hlbokú nenávisť voči vojne, preto si dal za úlohu nájsť trvalé mierové riešenie problémov Adolfa Hitlera.

Winston Churchill (1874 – 1965): dobrodružný vojak a politik, ktorý v britskej vláde zastával mnoho vysokých funkcií. Začiatkom 30. rokov, keď začal varovať pred rastúcou nacistickou hrozbou, však vo verejnosti nepožíval patričný rešpekt.

Hugh Dowding (1882 – 1970): starší dôstojník Kráľovského letectva počas 30. rokov zodpovedný za výskum, vývoj a obstarávanie. Neskôr letecký dôstojník veliaci stíhaciemu veliteľstvu RAF v rokoch 1936 až 1940. Jeden z hlavných architektov impozantného obranného systému britských vzdušných síl.

Alfred Duff Cooper (1890 – 1954): odporca politiky uzmierovania, ktorý bol prvým lordom admirality (minister vojenského námorníctva) v Chamberlainovom kabinete, ale na protest proti Mníchovskej dohode rezignoval.

Reginald Plunkett-Erle-Drax (1880 – 1967): admirál vyslaný do čela britskej delegácie vedúcej rozhovory so Sovietskym zväzom o potenciálnej aliancii v lete 1939.

Anthony Eden (1897 – 1977): veľmi mladý minister zahraničných vecí od roku 1935 až do roku 1938, keď sa s Chamberlainom nepohodol v otázke politiky appeasementu a dostal sa, hoci trochu váhavo, do centra odporu voči vláde.

Kráľ Eduard VIII. (1894 – 1972): kráľom bol iba jedenásť mesiacov v roku 1936, Stanley Baldwin ho prinútil abdikovať, keď trval na tom, že sa ožení s rozvedenou Wallis Simpsonovou.

Kráľ Juraj VI. (1895 – 1952): mladší brat Edwarda VIII., ktorý nastúpil na britský trón po kríze a abdikácii svojho brata.

Arthur Greenwood (1880 – 1954): labouristický poslanec, zástupca predsedu Clementa Attleeho a v roku 1940 člen Churchillovho vojnového kabinetu.

Lord Halifax (Edward Wood) (1881 – 1959): významný politik medzivojnovej éry, miestodržiteľ Indie v rokoch 1926 až 1931, minister zahraničných vecí v rokoch 1938 až 1940 v Chamberlainovej a neskôr aj v Churchillovej vláde.

Nevile Henderson (1882 – 1942): britský veľvyslanec v Berlíne v rokoch 1937 až 1939 a úprimný zástanca Chamberlainovej politiky uzmierovania.

Leslie Hore-Belisha (1893 – 1957): minister vojny za Chamberlaina.

Thomas Inskip (1876 – 1947): minister pre koordináciu obrany pod vedením Baldwina a Chamberlaina v rokoch 1936 až 1939.

Ivone Kirkpatrick (1897 – 1964): vysoký diplomat, prvý tajomník britského veľvyslanectva v Berlíne v rokoch 1933 až 1938.

Basil Liddell Hart (1895 – 1970): jeden z najplyvnejších spi-

sovateľov so zameraním na vojenské a strategické záležitosti v 30. rokoch minulého storočia, známy svojou obhajobou „britského spôsobu vedenia vojny“.

David Lloyd George (1863 – 1945): jeden z najdôležitejších britských politikov dvadsiateho storočia, predseda vlády v rokoch 1916 až 1922 a do konca tridsiatych rokov známy ako „lev v zime“, ktorý sa aj napriek svojmu vyššiemu veku stále dokázal v parlamente vyburcovať k zásadným a zanieteným prejavom.

Ramsay MacDonald (1886 – 1937): dlhoročný predseda Labouristickej strany a premiér v roku 1924 a v rokoch 1929 až 1935.

Harold Macmillan (1894 – 1986): v 30. rokoch spurný, progresívne zmýšľajúci konzervatívny člen parlamentu brojaci proti politike appeasementu.

David Margesson (1890 – 1965): obávaný hlavný parlamentný krikľúň v prospech Nevilla Chamberlaina, ktorý bol vo svojej práci tak nemilosrdne efektívny, že si ho v nej nechal aj Churchill po máji 1940.

R. J. Mitchell (1895 – 1937): hlavný konštruktér v Supermarine Aviation, kde vytvoril hydroplány ocenené Schneiderovou cenou a neskôr vyvinul stíhačku Spitfire.

Harold Nicolson (1886 – 1968): národný labouristický poslanec v rokoch 1935 až 1945 a dobre informovaný komentátor britskej politickej scény.

Eleanor Rathbone (1872 – 1946): nezávislá poslankyňa za univerzitný obvod v rokoch 1929 až 1946. Na začiatku svojho života bola aktivistka za volebné práva, v 30. rokoch dvadsiateho storočia presunula podstatnú časť svojho záujmu k otázkam

medzinárodných záležitostí a podpory utečencov. Bola silnou a vplyvnou podporovateľkou Churchilla, ktorý sa stal predsedom vlády.

Hugh Trenchard (1873 – 1956): náčelník letectva, teda najvyšší veliteľ Kráľovského letectva, v 20. rokoch dvadsiateho storočia. Bol rozhodný zástanca strategického bombardovania ako cesty na dosiahnutie víťazstva v budúcej vojne.

Robert Vansittart (1881 – 1957): stály tajomník na ministerstve zahraničných vecí v rokoch 1930 až 1938. Bol pevným odporcom politiky uzmierovania a v podstate riadil svoju vlastnú súkromnú spravodajskú sieť a ticho podporoval politikov blízkych Churchillovi, s ktorého názormi súhlasil.

Horace Wilson (1882 – 1972): jeden z najvplyvnejších Chamberlainových poradcov, ktorého Chamberlain využíval na kritické úlohy, ako bola napríklad komunikácia s Hitlerom.

Amerika

Leone Baxter (1906 – 2001): manželka Clema Whitakera, obaja sa stali priekopníkmi politického poradenstva, keď v 30. rokoch minulého storočia začali vymýšľať jednoduché, repetitívne a nezriedka aj manipulatívne reklamné kampane.

Hadley Cantril (1906 – 1969): profesor psychológie na Princetone a priekopník v oblasti prieskumov verejnej mienky, ktorý študoval vplyvy rozhlasového vysielania diela *Vojna svetov* od Orsona Wellesa z roku 1938.

Charles Coughlin (1891 – 1979): kanadský katolícky kňaz, ktorý sa usadil v Michigane a zaznamenal veľký úspech v rozhlase, propagoval antisemitizmus a podporu režimov Hitlera a Mussoliniho.

Cordell Hull (1871 – 1955): politik z Tennessee a štátny tajomník počas vlády Franklina Delana Roosevelta v rokoch 1933 až 1944, čím sa stal najdlhšie slúžiacim ministrom zahraničných vecí.

Harold Ickes (1874 – 1952): minister vnútra počas celej doby vlády Franklina Delana Roosevelta (a tiež v priebehu niekoľkých rokov po nástupe Harryho Trumana). Nepolepšiteľný slon v porceláne, bol nezmyselne pokrokový a urputne protinacistický.

Joseph P. Kennedy (1888 – 1969): sám sa vypracoval na miliónára, ktorého potom prezident Roosevelt vymenoval za veľvyslanca vo Veľkej Británii. Zblížil sa s Chamberlainom a zástancami politiky appeasementu, ktorú aj sám výrazne podporoval.

Harold D. Lasswell (1902 – 1978): všestranne nadaný teoretik komunikácie, politológ, právnik a profesor práva na Yale, s významným vplyvom na Rooseveltovu politiku. Sformuloval myšlienku „kasárenského štátu“ ako vážneho nebezpečenstva hroziaceho v priebehu prvej polovice dvadsiateho storočia.

Ivy Lee (1877 – 1934): novinár, ktorý sa stal jedným zo zakladateľov odvetvia „vzťahov s verejnosťou“ alebo PR, zastupoval veľké spoločnosti vrátane nemeckej IG Farben a vlád Nemecka a Sovietskeho zväzu.

Charles Lindbergh (1902 – 1974): slávny letec, ktorý sa stal najvýznamnejším hovorcom izolacionistického, antisemitského Výboru „Najprv Amerika“.

Walter Lippmann (1889 – 1974): vplyvný publicista, ktorý bol zástancom „atlanticizmu“ a americkej angažovanosti vo svetových záležitostiach, ako aj kritik účinkov moderných masmédií.

Breckinridge Long (1881 – 1958): diplomat, ktorý bol námestníkom ministra zahraničných vecí za Roosevelta, s osobitnou zodpovednosťou za záležitosti utečencov, kde jeho zakorenený antisemitizmus spôsoboval dodatočné prekážky Židom pokúšajúcim sa utiecť z Hitlerovej Európy.

Ernest Lundeen (1878 – 1940): americký senátor z Minnesoty, ktorý skryto spolupracoval s agentmi nemeckej vlády a využíval frankovacie privilégium kongresmanov, čiže výsadu posieľať poštu bezplatne, na distribúciu pronemeckej a proizolacionistickej propagandy.

Gerald P. Nye (1892 – 1971): progresívny republikánsky americký senátor zo Severnej Dakoty, ktorý v rokoch 1934 až 1936 predsedal senátnemu výboru pre vyšetrovanie zbrojného priemyslu a jeho vplyvu na americký vstup do prvej svetovej vojny. Práca jeho výboru viedla priamo k schváleniu zákonov o neutralite.

Franklin Delano Roosevelt (1882 – 1945): tridsiaty druhý prezident USA, zvolený v roku 1932 za svoje úspechy v boji proti veľkej hospodárskej kríze, ktorý sa však čoskoro ocitol tvárou v tvár rastúcemu ohrozeniu zo strany diktatúr.

William Shirer (1904 – 1993): reportér stanice CBS vyslaný v 30. rokoch dvadsiateho storočia do Berlína, kde sa stal jedným z najvýznamnejších svedkov a kronikárov nacistických snáh o vyvolanie vojny.

Dorothy Thompson (1893 – 1961): priekopníčka reportérka, publicistka a rozhlasová komentátorka, ktorá po vyhostení z nacistického Nemecka mapovala nárast pravicového extrémizmu v USA.

George Sylvester Viereck (1884 – 1962): americký aktivista ne-

meckého pôvodu, ktorý sa dostal na čelo rozsiahlej tajnej vplyvovej operácie nemeckej vlády zameranej na izolacionistických členov Kongresu USA, pomocou ktorých sa pokúšal motivovať Spojené štáty, aby sa nezapojili do druhej svetovej vojny.

Orson Welles (1915 – 1985): herec a režisér, ktorý v októbri 1938 vytvoril preslávené rozhlasové vysielanie *Vojna svetov*.

Sumner Welles (1892 – 1961): štátny tajomník v rokoch 1937 až 1943. S Rooseveltom mal silnejšie spojenie ako s Cordellom Hullom a vo všetkých zahraničnopolitických záležitostiach úzko spolupracoval s prezidentom.

Clem Whitaker (1899 – 1961): manžel Leony Baxterovej.

Sovietsky zväz

Georgij Astachov (1897 – 1942): chargé d'affaires na sovietskom veľvyslanectve v Berlíne v rokoch 1937 až 1939, po odchode sa stal jednou z neskorších obetí Stalinových čistiek.

Lavrentij Berija (1899 – 1953): Stalinov najdlhšie slúžiaci veliteľ tajnej polície, ktorého sovietsky vodca hrdo predstavoval ako „nášho Himmlera“. Stal sa vedúcim NKVD na konci roku 1938, keď si Stalin začal uvedomovať, že čistky priamo ohrozujú sovietsku bezpečnosť.

Nikolaj Ježov (1895 – 1940): ako vedúci NKVD v rokoch 1936 až 1938 riadil stalinský Veľký teror. Koncom roku 1938, keď Stalin zmenil smerovanie, sa dostal do pozície jeho obete.

Maxim Litvinov (1876 – 1951): ľudový komisár pre zahraničné záležitosti za Stalina v rokoch 1930 až 1939. Bol skôr západne orientovaný a uprednostňoval sovietsku angažovanosť v snahe obmedziť nacistické Nemecko.